Aprobat prin ordinul directorului nr. 54-B din 29 octombrie 2026

**I.P. ȘCOALA PROFESIONALĂ NR. 10 DIN CHIȘINĂU**

**APROBAT:**

Director IPȘP-10

**Anatole Țâțu**

# CODUL DE ETICĂ AL INSTITUȚIEI

**cu norme explicite privind integritatea academică,**

**abaterile și procedurile de examinare a acestora**

*Coordonat: Consiliul profesoral din 28.10.2026, proces-verbal nr.2*

Chișinău, 2026

## NOTĂ DE UTILIZARE

Prezentul document este pentru I.P. Școala Profesională nr. 10 din Chișinău, având ca bază documentul atașat „Codul de etică al cadrului didactic" (Chișinău, 2016). Structura și principiile acestuia sunt adaptate contextului învățământului profesional tehnic și completate cu norme operaționale privind integritatea academică, abaterile și examinarea sesizărilor.

Codul nu înlocuiește procedura legală de cercetare disciplinară și nu instituie sancțiuni în afara celor prevăzute de lege.

## PREAMBUL

I.P. Școala Profesională nr. 10 din Chișinău promovează un mediu educațional sigur, echitabil, transparent și bazat pe respect reciproc. Integritatea academică reprezintă condiția încrederii în rezultatele învățării, în evaluarea competențelor profesionale și în calificările acordate.

Codul se fundamentează pe principiile și normele de conduită profesională descrise în Codul de etică al cadrului didactic, aprobat prin Ordinul ministrului educației nr. 861 din 7 septembrie 2015 și înregistrat în 2016, în special: onestitate și integritate, obiectivitate și corectitudine, profesionalism, respectarea demnității, confidențialitate, prevenirea fraudei intelectuale și a plagiatului, declararea conflictelor de interese și examinarea confidențială a sesizărilor.

## CAPITOLUL I. DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Scopul și domeniul de aplicare

**1.1.** Codul stabilește standardele de conduită etică și de integritate academică pentru personalul de conducere, personalul didactic, didactic auxiliar și nedidactic, elevi/formabili, precum și pentru persoanele implicate în evaluare, certificare, concursuri și alte activități educaționale ale instituției.

**1.2.** Normele se aplică activităților desfășurate în sediul instituției, în ateliere și laboratoare, în cămine, în activități extracurriculare, la instruirea practică în unități economice și în mediul digital, atunci când acestea au legătură cu activitatea instituției.

**1.3.** Codul completează, fără a substitui, legislația, regulamentele și procedurile instituției. În caz de contradicție, se aplică actul normativ superior și legislația în vigoare.

Articolul 2. Obiective

**2.1.** Promovarea onestității, responsabilității, corectitudinii și respectului pentru munca intelectuală și practică.

**2.2.** Prevenirea și identificarea fraudei academice, plagiatului, falsificării rezultatelor, favoritismului, corupției și conflictelor de interese.

**2.3.** Asigurarea evaluării echitabile a cunoștințelor, abilităților și competențelor profesionale.

**2.4.** Stabilirea unei proceduri previzibile, imparțiale și confidențiale de examinare a sesizărilor, cu respectarea dreptului la apărare.

Articolul 3. Termeni utilizați

**3.1.** Integritate academică – respectarea valorilor onestității, încrederii, echității, respectului, responsabilității și corectitudinii în învățare, predare, evaluare, cercetare și raportarea rezultatelor.

**3.2.** Plagiat – prezentarea, integrală sau parțială, a textelor, ideilor, imaginilor, proiectelor, codului, desenelor, calculelor ori altor creații ale altor persoane ca fiind proprii, fără indicarea corespunzătoare a sursei.

**3.3.** Fraudă academică – orice acțiune intenționată de obținere sau acordare a unui avantaj necuvenit în activitățile de învățare, evaluare, certificare sau raportare a rezultatelor.

**3.4.** Falsificare/fabricare – inventarea, modificarea ori prezentarea denaturată a datelor, măsurătorilor, fișelor de lucru, jurnalelor de practică, rezultatelor experimentale sau documentelor.

**3.5.** Ajutor nepermis – sprijinul, materialele, dispozitivele, comunicarea sau instrumentele digitale neautorizate pentru o anumită evaluare.

**3.6.** Conflict de interese – situația în care interesele personale, familiale, patrimoniale ori de altă natură pot influența sau pot părea că influențează imparțialitatea unei decizii.

**3.7.** Sesizare – informarea scrisă sau verbală, consemnată în scris, privind o posibilă încălcare a Codului.

## CAPITOLUL II. PRINCIPII ȘI OBLIGAȚII

Articolul 4. Principii fundamentale

**4.1.** Onestitate și integritate: fiecare persoană prezintă corect contribuția proprie și nu recurge la fraudă.

**4.2.** Corectitudine și obiectivitate: evaluările și deciziile se bazează pe criterii anunțate, relevante și aplicate uniform.

**4.3.** Egalitate de șanse și nediscriminare: sunt interzise favoritismul, intimidarea și tratamentul diferențiat nejustificat.

**4.4.** Responsabilitate: fiecare participant răspunde pentru propriile acțiuni, documente și rezultate.

**4.5.** Confidențialitate și protecția datelor: informațiile despre sesizări, rezultate și persoane se gestionează numai de cei autorizați.

**4.6.** Proporționalitate și educație: măsurile se aleg în funcție de gravitate, intenție, consecințe, repetare și conduita persoanei, fără a prejudicia drepturile prevăzute de lege.

Articolul 5. Obligațiile personalului instituției

**5.1.** Personalul are obligația să cunoască și să aplice Codul, să explice elevilor cerințele de integritate și să modeleze prin conduită respectarea acestora.

**5.2.** Cadrele didactice comunică înaintea evaluării regulile, criteriile, resursele permise, modalitatea de citare și consecințele încălcării regulilor.

**5.3.** Evaluarea se realizează pe baza competențelor demonstrate și a criteriilor anunțate; este interzisă modificarea nejustificată a notelor, favorizarea ori dezavantajarea unei persoane.

**5.4.** Personalul declară conflictele de interese și se abține de la examinarea unei situații în care imparțialitatea sa poate fi pusă la îndoială.

**5.5.** Personalul nu solicită și nu acceptă bani, cadouri, servicii sau alte avantaje necuvenite în schimbul notelor, accesului la evaluări, certificării, admiterii, promovării ori altor decizii.

**5.6.** Sunt interzise plagiatul și frauda intelectuală în materiale didactice, rapoarte, proiecte, lucrări metodice, documente instituționale și alte produse profesionale.

**5.7.** Personalul protejează datele personale, lucrările și rezultatele elevilor și nu divulgă informații confidențiale în afara situațiilor permise de lege.

**5.8.** Conducerea instituției asigură informarea, prevenirea, examinarea imparțială a sesizărilor și aplicarea măsurilor în limitele competențelor legale.

Articolul 6. Obligațiile elevilor/formabililor

**6.1.** Elevii realizează individual lucrările individuale și contribuie în mod real la lucrările de grup, indicând contribuțiile membrilor echipei.

**6.2.** Elevii indică sursele utilizate în proiecte, referate, prezentări, portofolii, lucrări practice și alte produse, potrivit cerințelor comunicate de cadrul didactic.

**6.3.** La evaluări, elevii utilizează numai materialele, dispozitivele și instrumentele aprobate de cadrul didactic sau prevăzute în instrucțiunile evaluării.

**6.4.** Elevii prezintă rezultate autentice ale măsurătorilor, experimentelor, activităților de atelier și stagiilor de practică; nu inventează și nu modifică date sau semnături.

**6.5.** Elevii nu cumpără, nu vând și nu transmit lucrări în scopul prezentării lor drept contribuție proprie și nu oferă altor persoane ajutor nepermis.

**6.6.** Elevii respectă confidențialitatea subiectelor de evaluare până la momentul în care divulgarea este autorizată și nu accesează fără permisiune conturi, fișiere sau sisteme informatice.

**6.7.** Elevii au dreptul să ceară clarificarea regulilor, să prezinte explicații și probe și să conteste rezultatele sau concluziile potrivit procedurilor aplicabile.

## CAPITOLUL III. ABATERI DE LA INTEGRITATEA ACADEMICĂ

Articolul 7. Abateri comise de elevi/formabili

**7.1.** Plagiat: copierea fără citare a textelor, proiectelor, desenelor tehnice, schemelor, codului informatic, calculelor, prezentărilor sau a altor produse.

**7.2.** Copiatul la evaluări, utilizarea notițelor, telefoanelor, căștilor, dispozitivelor ori materialelor neautorizate, comunicarea cu alte persoane sau consultarea unor surse interzise.

**7.3.** Colaborarea neautorizată la o sarcină individuală, transmiterea răspunsurilor ori facilitarea fraudei altui elev.

**7.4.** Contractarea sau cumpărarea unei lucrări, prezentarea lucrării altei persoane ca fiind proprie ori depunerea repetată a aceleiași lucrări fără acord și fără indicarea utilizării anterioare.

**7.5.** Fabricarea, falsificarea sau denaturarea datelor, măsurătorilor, rezultatelor de laborator, fișelor de lucru, jurnalelor de practică, prezenței, semnăturilor ori documentelor de evaluare.

**7.6.** Falsificarea identității sau susținerea unei evaluări în locul altei persoane; accesarea neautorizată a subiectelor, baremelor, catalogului electronic ori sistemelor instituției.

**7.7.** Manipularea ori deteriorarea intenționată a probelor, fișierelor sau documentelor relevante pentru evaluare; presiuni, amenințări sau oferirea de avantaje pentru influențarea notei.

**7.8.** Folosirea instrumentelor de inteligență artificială generativă pentru a produce integral sau parțial o lucrare atunci când acest lucru este interzis ori nedeclarat, precum și prezentarea rezultatului generat ca muncă proprie. Dacă utilizarea este permisă, elevul respectă condițiile de declarare și verificare stabilite de profesor.

**7.9.** Încălcarea regulilor de integritate în instruirea practică la agentul economic, inclusiv însușirea rezultatelor muncii altui coleg sau falsificarea orelor și activităților efectuate.

Articolul 8. Abateri comise de personal

**8.1.** Plagierea, însușirea ori prezentarea drept proprii a materialelor, ideilor sau rezultatelor altor persoane.

**8.2.** Falsificarea notelor, prezenței, rezultatelor, documentelor de practică, rapoartelor, datelor statistice sau actelor instituționale.

**8.3.** Acordarea ori modificarea nejustificată a notelor, divulgarea subiectelor confidențiale, favorizarea sau dezavantajarea intenționată a unor elevi.

**8.4.** Solicitarea sau acceptarea de bani, cadouri, servicii ori alte foloase necuvenite; fraudarea evaluărilor contra unor avantaje; trafic de influență sau favoritism.

**8.5.** Impunerea unor servicii educaționale cu plată elevilor cu care cadrul didactic interacționează direct în cadrul procesului educațional, în situațiile interzise de normele aplicabile.

**8.6.** Nedeclararea conflictului de interese, participarea la decizii în situații de incompatibilitate sau solicitarea unor servicii personale de la persoane aflate în evaluare, angajare ori promovare.

**8.7.** Împiedicarea raportării cu bună-credință, intimidarea persoanei care a sesizat o posibilă abatere, divulgarea neautorizată a datelor sau represaliile împotriva acesteia.

**8.8.** Utilizarea neautorizată a resurselor instituției pentru beneficii personale, falsificarea documentelor privind donațiile ori utilizarea necorespunzătoare a bunurilor instituției.

Articolul 9. Încadrarea orientativă a abaterilor

**9.1.** Abatere minoră – încălcare izolată, cu impact redus, produsă din neînțelegerea regulilor, fără intenție frauduloasă demonstrată; exemplele se apreciază individual.

**9.2.** Abatere gravă – fraudă intenționată, falsificare, substituirea autorului, plagiat substanțial, corupție, acces neautorizat la subiecte sau documente, presiuni asupra participanților ori repetarea abaterilor.

**9.3.** La aprecierea gravității se iau în considerare: intenția, amploarea, avantajul urmărit/obținut, consecințele asupra rezultatelor și siguranței, repetarea, cooperarea la examinare și existența unor măsuri de remediere.

**9.4.** Încadrarea orientativă din prezentul articol nu înlocuiește calificarea juridică și nu determină automat sancțiunea.

## CAPITOLUL IV. PREVENIRE ȘI EDUCAȚIE PENTRU INTEGRITATE

Articolul 10. Măsuri preventive

**10.1.** La începutul fiecărui an de studii, diriginții și cadrele didactice informează elevii despre normele de integritate, citare, colaborare, utilizarea tehnologiilor digitale și procedura de sesizare.

**10.2.** Pentru fiecare evaluare, cadrul didactic precizează caracterul individual sau de grup, resursele permise, condițiile de utilizare a internetului și a instrumentelor de inteligență artificială, precum și modalitatea de citare.

**10.3.** Instituția promovează activități de educație privind plagiatul, etica profesională, protecția datelor, conflictul de interese și consecințele corupției.

**10.4.** Cadrele didactice utilizează, după caz, verificări orale, versiuni succesive ale lucrărilor, demonstrații practice și alte metode proporționale pentru confirmarea contribuției individuale.

**10.5.** Materialele de evaluare se păstrează și se distribuie în condiții care reduc accesul neautorizat. Datele personale și rezultatele se comunică numai persoanelor îndreptățite.

**10.6.** Conducerea instituției poate aproba proceduri specifice pentru citare, utilizarea IA, evaluarea practică, verificarea similitudinii și păstrarea lucrărilor.

## CAPITOLUL V. SESIZAREA ȘI EXAMINAREA CAZURILOR

Articolul 11. Dreptul de sesizare și forma sesizării

**11.1.** Orice elev, angajat, părinte/reprezentant legal, partener de practică sau altă persoană implicată direct ori indirect în activitatea instituției poate sesiza cu bună-credință o posibilă încălcare a Codului.

**11.2.** Sesizarea se adresează Consiliului de etică al instituției sau se depune la secretariat, care o transmite persoanei/organului competent. Sesizarea poate fi prezentată în scris, inclusiv prin poștă electronică instituțională; sesizarea verbală se consemnează în scris.

**11.3.** Sesizarea indică, pe cât posibil: identitatea și datele de contact ale autorului, persoana vizată, descrierea faptelor, data/locul, regulile presupus încălcate, martorii și probele disponibile.

**11.4.** Sesizările anonime pot fi analizate dacă includ informații concrete și verificabile, în măsura permisă de normele aplicabile.

**11.5.** Sesizările vădit abuzive sau formulate cu rea-credință pot fi examinate separat potrivit legislației și regulamentelor aplicabile. Lipsa probelor inițiale nu înseamnă automat rea-credință.

Articolul 12. Principii procedurale

**12.1.** Examinarea se desfășoară cu imparțialitate, confidențialitate, respectarea prezumției de nevinovăție, dreptului la apărare, protecției datelor și termenelor prevăzute de lege.

**12.2.** Persoana vizată este informată suficient despre faptele imputate și are posibilitatea reală de a prezenta explicații, documente și alte probe.

**12.3.** Membrii Consiliului de etică declară orice conflict de interese și se abțin de la examinare și vot atunci când imparțialitatea le-ar putea fi afectată.

**12.4.** Nicio persoană nu este sancționată exclusiv pe baza unui zvon, a unei suspiciuni nedovedite sau a unui rezultat automat de similitudine. Concluziile se bazează pe examinarea contextuală a probelor.

**12.5.** Se evită divulgarea identității persoanei care a sesizat cazul, în măsura permisă de lege și necesară pentru examinare; se interzic represaliile pentru sesizările făcute cu bună-credință.

Articolul 13. Etapele examinării

**13.1. Înregistrarea.** Sesizarea se înregistrează într-un registru cu acces limitat și se confirmă primirea, dacă există date de contact. Propunere de termen intern: 5 zile lucrătoare.

**13.2. Verificarea competenței.** Președintele Consiliului de etică sau persoana desemnată verifică dacă sesizarea intră în competența instituției. Dacă nu, sesizarea se transmite autorității competente, când acest lucru este permis, iar autorul este informat.

**13.3. Evaluarea preliminară.** Se verifică dacă sesizarea descrie fapte concrete și dacă există indicii ce justifică examinarea. Se pot solicita completări și se conservă probele relevante.

**13.4. Desemnarea examinării.** Consiliul stabilește componența pentru caz, verifică imparțialitatea membrilor și poate desemna persoane pentru colectarea informațiilor. Persoanele aflate în conflict de interese nu participă.

**13.5. Informarea persoanei vizate.** Persoanei vizate i se comunică, într-o formă care protejează datele altor persoane, esența faptelor și i se acordă un termen rezonabil pentru explicații. Propunere de termen: 5 zile lucrătoare, cu posibilitatea prelungirii motivate.

**13.6. Colectarea și examinarea probelor.** Pot fi examinate lucrări, versiuni ale fișierelor, fișe de evaluare, registre, corespondență relevantă, declarații și alte materiale obținute legal. Se consemnează proveniența și relevanța probelor.

**13.7. Audierea.** Persoana vizată și, după caz, autorul sesizării și martorii pot fi audiați separat. Se întocmește un proces-verbal sau o notă de audiere. Neprezentarea fără motiv nu împiedică examinarea dacă persoana a fost informată corespunzător.

**13.8. Deliberarea.** Consiliul analizează probele atât în susținerea, cât și în infirmarea sesizării, stabilește dacă fapta s-a confirmat și motivează concluziile.

**13.9. Decizia/recomandarea.** Consiliul adoptă o concluzie motivată: abatere confirmată, neconfirmată sau imposibil de stabilit din probele disponibile. Poate formula recomandări preventive/remediale și, când este cazul, propune conducerii măsuri în limitele legii.

**13.10. Comunicarea și păstrarea dosarului.** Concluzia se comunică persoanelor îndreptățite, cu respectarea confidențialității. Dosarul se păstrează conform nomenclatorului arhivistic, regulilor de protecție a datelor și termenelor legale.

Articolul 14. Termene orientative și ședințe

**14.1.** Ca regulă internă propusă, examinarea se finalizează în 30 de zile calendaristice de la înregistrare, cu posibilitatea prelungirii motivate pentru complexitate, în măsura permisă de legislație. Termenele legale imperative prevalează.

**14.2.** Ședințele Consiliului de etică sunt confidențiale. Pentru deliberare și adoptarea unei concluzii se asigură cvorumul și modul de vot prevăzute de regulamentul aprobat și de normele aplicabile.

**14.3.** Procesul-verbal consemnează data, participanții, conflictul de interese și abținerile, chestiunile examinate, probele principale, concluzia și votul, fără includerea inutilă a datelor personale.

Articolul 15. Probe și evaluarea plagiatului

**15.1.** La examinarea unui posibil plagiat se compară fragmentele relevante, sursele disponibile, citările, cerințele sarcinii și contribuția individuală declarată.

**15.2.** Instrumentele automate de detectare a similitudinii pot constitui doar un indiciu. Rezultatul se interpretează de o persoană competentă, ținând cont de citate, bibliografie, formulări standard, șabloane și specificul disciplinei.

**15.3.** Pentru lucrări practice și tehnice se pot verifica schițe, calcule, fișiere-sursă, istoricul versiunilor, jurnalul de lucru, explicația orală și demonstrarea practică a competenței.

**15.4.** În cazul utilizării instrumentelor de inteligență artificială, examinarea ține cont de instrucțiunile comunicate înaintea sarcinii, de obligația de declarare și de capacitatea persoanei de a explica și susține conținutul prezentat.

**15.5.** Originalele și copiile probelor se păstrează în condiții care permit verificarea integrității acestora și accesul doar al persoanelor autorizate.

Articolul 16. Concluzii, măsuri și sancțiuni

**16.1.** În funcție de faptele stabilite și de competență, Consiliul de etică poate recomanda: clarificare sau conciliere, atenționare colegială, instruire privind integritatea, refacerea lucrării sau a activității, monitorizare și măsuri de prevenire a repetării.

**16.2.** Pentru o lucrare sau evaluare afectată de fraudă, cadrul didactic/organul competent aplică numai măsurile de evaluare prevăzute de regulamentele aprobate și comunicate anterior, cu respectarea dreptului elevului de a fi ascultat și de a contesta decizia.

**16.3.** În cazul personalului, Consiliul de etică poate înainta conducerii o propunere motivată privind măsuri disciplinare. Sancțiunile de muncă se aplică exclusiv de către autoritatea competentă, cu respectarea procedurii și garanțiilor prevăzute de legislația muncii.

**16.4.** Măsurile se individualizează proporțional, ținând cont de gravitate, intenție, consecințe, repetare și circumstanțe. Nu se aplică sancțiuni colective.

**16.5.** Dacă faptele pot constitui contravenție sau infracțiune, conducerea sesizează autoritățile competente, conform obligațiilor legale. Examinarea etică nu substituie procedurile contravenționale, penale sau disciplinare.

**16.6.** Consiliul de etică nu substituie organele de evaluare, comisiile disciplinare sau autoritățile publice competente și nu aplică sancțiuni care nu sunt prevăzute de lege.

Articolul 17. Contestarea și reexaminarea

**17.1.** Persoana vizată poate solicita reexaminarea concluziei, în scris și motivat, în termenul stabilit de regulamentul instituției sau de normele aplicabile, indicând motivele și probele noi, dacă există.

**17.2.** Cererea este examinată de o structură sau de membri care nu s-au aflat în conflict de interese și, pe cât posibil, nu au participat la concluzia inițială, fără a încălca regulile de competență.

**17.3.** Dreptul de a se adresa organelor ierarhic superioare, autorităților competente sau instanței, în condițiile legii, nu este limitat de prezenta procedură.

## CAPITOLUL VI. CONSILIUL DE ETICĂ

Articolul 18. Constituire și atribuții

**18.1.** Consiliul de etică al instituției se constituie prin ordinul directorului, în conformitate cu normele aplicabile învățământului profesional tehnic și cu regulamentele instituției.

**18.2.** Componența, durata mandatului, modul de desemnare a membrilor, cvorumul și procedura de vot se stabilesc conform actelor normative aplicabile.

**18.3.** Consiliul examinează sesizări, desfășoară verificări, constată dacă normele Codului au fost încălcate, formulează recomandări și propuneri motivate, promovează bune practici și prezintă conducerii rapoarte agregate, fără divulgarea datelor confidențiale.

**18.4.** Consiliul nu substituie directorul în exercitarea atribuțiilor de angajator și nici organele externe de cercetare sau control.

## CAPITOLUL VII. TRANSPARENȚĂ, CONFIDENȚIALITATE ȘI MONITORIZARE

Articolul 19. Protecția persoanelor și a informațiilor

**19.1.** Informațiile privind sesizarea, persoana vizată, martorii, lucrările și rezultatele examinării sunt accesibile numai persoanelor care au nevoie legitimă de acestea.

**19.2.** Documentele se păstrează în spații sau sisteme cu acces controlat. Comunicarea datelor către terți se face numai în temei legal.

**19.3.** Este interzisă intimidarea, hărțuirea sau orice represalie împotriva unei persoane care a raportat cu bună-credință o posibilă abatere ori a participat ca martor.

**19.4.** Confidențialitatea nu împiedică sesizarea autorităților competente sau îndeplinirea obligațiilor legale de raportare.

Articolul 20. Monitorizare și revizuire

**20.1.** Consiliul de etică și administrația instituției analizează periodic, cel puțin anual, tipurile de sesizări, măsurile preventive și necesitățile de instruire, utilizând date agregate și protejând identitatea persoanelor.

**20.2.** Codul se aduce la cunoștința angajaților și elevilor prin ședințe, instruiri și publicare pe canalele instituției, în limitele regulilor de protecție a datelor.

**20.3.** Revizuirea Codului se realizează ori de câte ori se modifică legislația sau sunt identificate necesități instituționale. Modificările se aprobă prin ordinul directorului instituției.

## CAPITOLUL VIII. DISPOZIȚII FINALE

Articolul 21. Intrarea în vigoare și asumarea

**21.1.** Codul intră în vigoare la data aprobării prin actul administrativ al instituției, după consultarea organelor competente.

**21.2.** Personalul și elevii confirmă luarea la cunoștință prin semnătură sau printr-un mecanism instituțional verificabil.

**21.3.** Regulile privind utilizarea instrumentelor de inteligență artificială (IA) de către elevi sunt stabilite în Anexa nr. 4, care constituie parte integrantă a prezentului Cod de etică.

**21.4.** Anexele și procedurile specifice aprobate ulterior fac parte integrantă din cadrul instituțional de promovare a integrității, în măsura în care nu contravin prezentului Cod și legislației.

## ANEXA 1. FIȘĂ ORIENTATIVĂ DE SESIZARE

1. Data sesizării: _____

2. Numele și datele de contact ale autorului (dacă sunt comunicate): _____

3. Persoana/persoanele vizate: _____

4. Data, locul și descrierea faptelor: ___ _____

_____

5. Norma/cerința despre care se consideră că a fost încălcată: _____

6. Probe anexate sau locul unde pot fi identificate: _____

7. Martori (dacă există): _____

8. Măsuri urgente de protecție solicitate, dacă este cazul: _____

9. Semnătura (dacă este cazul): _____

## ANEXA 2. LISTĂ DE VERIFICARE PENTRU EXAMINAREA CAZULUI

☐ Sesizarea a fost înregistrată și competența a fost verificată.

☐ Membrii Consiliului au declarat conflictele de interese.

☐ Persoana vizată a fost informată și a avut posibilitatea să prezinte explicații.

☐ Au fost examinate atât probele care susțin sesizarea, cât și cele care o infirmă.

☐ Probele digitale/documentare au fost păstrate în mod corespunzător.

☐ A fost evaluat contextul, intenția, impactul și caracterul repetat al faptei.

☐ Concluzia este motivată și măsurile recomandate sunt proporționale.

☐ Au fost respectate confidențialitatea și protecția datelor.

☐ Persoanele îndreptățite au fost informate despre concluzie și căile de contestare.

☐ Dosarul a fost arhivat conform regulilor aplicabile.

| Abatere | Exemple de indicii/probe | Răspuns instituțional posibil |
|---|---|---|
| **Plagiat** | Fragmente fără citare, comparație cu sursa, versiuni ale lucrării | Clarificare, refacere conform regulilor, măsură prevăzută de regulament |
| **Copiat/ajutor nepermis** | Observații consemnate, materiale neautorizate, declarații concordante | Aplicarea regulilor anunțate pentru evaluare și posibilitatea de a fi ascultat |
| **Falsificare de date** | Neconcordanțe între fișe, măsurători, registre și explicația practică | Verificare suplimentară, consemnare și măsuri conform procedurilor |
| **Fraudă privind practica** | Jurnal/ore/semnături neconfirmate de agentul economic | Verificarea documentelor și sesizarea organului competent |
| **Conflict de interese/favoritism** | Relații relevante nedeclarate, decizii nejustificate, probe documentare | Abținere, reexaminarea deciziei, propuneri către conducere |
| **Corupție/avantaj necuvenit** | Solicitări, mesaje, documente sau declarații verificabile | Sesizarea conducerii și, dacă se impune, a autorităților competente |
| **Plagiat/fals în documente de personal** | Surse copiate, date inventate, documente modificate | Examinare etică și procedura disciplinară legală, după competență |

ANEXA 4. REGULI PRIVIND UTILIZAREA INSTRUMENTELOR DE INTELIGENȚĂ ARTIFICIALĂ (IA) DE CĂTRE ELEVI

## REGULI PRIVIND UTILIZAREA INSTRUMENTELOR DE

## INTELIGENȚĂ ARTIFICIALĂ (IA) DE CĂTRE ELEVI

### I. Dispoziții generale

1.1. Prezentele reguli stabilesc condițiile și limitele utilizării instrumentelor de inteligență artificială (IA) de către elevi în procesul de instruire, în activitățile individuale și de grup, la realizarea temelor pentru acasă, proiectelor, referatelor, rapoartelor și lucrărilor de evaluare.

1.2. Prin instrumente de inteligență artificială se înțeleg aplicațiile și platformele digitale capabile să genereze, să prelucreze, să traducă, să analizeze sau să transforme texte, imagini, prezentări, coduri de programare, materiale audio-video și alte tipuri de conținut.

Exemple: ChatGPT, Google Gemini, Microsoft Copilot, Claude și alte instrumente similare.

1.3. Utilizarea IA în scop educațional este permisă, dacă aceasta contribuie la dezvoltarea competențelor elevului, facilitează învățarea și respectă principiile integrității academice.

1.4. Instrumentele IA au rol de suport în procesul de învățare și nu pot substitui efortul intelectual, creativitatea, gândirea critică și competențele practice ale elevului.

1.5. Elevul este responsabil pentru corectitudinea, autenticitatea și originalitatea materialelor prezentate, inclusiv atunci când a utilizat instrumente de IA.

1.6. Pentru fiecare activitate de instruire sau evaluare, cadrul didactic poate stabili condiții suplimentare privind utilizarea IA, inclusiv interzicerea acesteia, în funcție de competențele care urmează să fie evaluate.

## II. Utilizarea permisă a instrumentelor IA (fără declarare obligatorie)

Elevii pot utiliza instrumentele IA fără a declara separat utilizarea acestora în următoarele situații:

1. Pentru explicarea unor noțiuni, concepte, termeni tehnici și informații din materialele studiate.
2. Pentru obținerea unor exemple suplimentare care facilitează înțelegerea lecțiilor.
3. Pentru verificarea ortografiei, gramaticii și punctuației unui text redactat integral de elev, fără modificarea substanțială a conținutului.
4. Pentru traducerea unor cuvinte, expresii sau formulări necesare înțelegerii materialelor didactice.
5. Pentru elaborarea unor întrebări de autoevaluare și exerciții suplimentare de pregătire.
6. Pentru organizarea notițelor proprii și structurarea informațiilor deja studiate.
7. Pentru explicarea modului de funcționare a unor echipamente, utilaje, instalații sau tehnologii profesionale, în scop de documentare.
8. Pentru utilizarea funcțiilor de accesibilitate, precum citirea textului cu voce tare sau dictarea.

Condiție: Utilizarea IA în aceste situații nu trebuie să înlocuiască activitatea intelectuală sau practică evaluată și nici să genereze conținutul principal al lucrării prezentate.

## III. Utilizarea permisă cu declarare obligatorie

Elevii pot utiliza instrumentele IA pentru elaborarea unor materiale educaționale, cu condiția declarării transparente a contribuției acestora și respectării indicațiilor cadrului didactic.

Declararea utilizării IA este obligatorie în următoarele situații:

1. Generarea unor idei, argumente, explicații sau paragrafe care sunt incluse în referate, proiecte, eseuri sau alte lucrări.
2. Elaborarea planului, structurii sau conținutului unui proiect școlar cu ajutorul IA.
3. Generarea sau modificarea imaginilor, schemelor, diagramelor, desenelor și prezentărilor utilizate în lucrări.
4. Elaborarea unor materiale informative, postere, pliante și prezentări multimedia.
5. Generarea, corectarea sau optimizarea codurilor de programare.
6. Utilizarea IA pentru efectuarea unor calcule, simulări sau interpretarea unor rezultate tehnice, atunci când acestea sunt incluse în lucrare.
7. Reformularea substanțială, rezumarea sau traducerea unor texte utilizate în proiecte.
8. Utilizarea IA pentru documentarea și elaborarea rapoartelor de practică sau a altor lucrări de specialitate.

### 3.1. Modalitatea de declarare

La sfârșitul lucrării, elevul va include o declarație privind utilizarea instrumentelor de inteligență artificială, în care va indica:

- denumirea instrumentului IA utilizat;
- scopul utilizării acestuia;
- partea lucrării la care a contribuit instrumentul IA;
- modul în care informațiile generate au fost verificate și prelucrate de elev.

### 3.2. Model de declarație

DECLARAȚIE PRIVIND UTILIZAREA INSTRUMENTELOR DE INTELIGENȚĂ ARTIFICIALĂ

Subsemnatul(a), , declar că, la realizarea lucrării cu tema „”, am utilizat instrumentul de inteligență artificială _____.

Acesta a fost utilizat în scopul _____, pentru următoarele componente ale lucrării: _____.

Declar că am verificat informațiile generate, le-am analizat și prelucrat și îmi asum responsabilitatea pentru conținutul final al lucrării.

Data: _____

Semnătura elevului: _____

**IV. Utilizarea interzisă a instrumentelor IA**

Se consideră utilizare necorespunzătoare și constituie abatere de la normele de integritate academică următoarele acțiuni:

1. Prezentarea unei lucrări generate integral sau în mare parte de IA ca fiind realizată personal, fără contribuția intelectuală reală a elevului.
2. Copierea și transmiterea directă a răspunsurilor generate de IA, fără înțelegerea, verificarea și prelucrarea acestora.
3. Utilizarea IA în timpul testelor, examenelor, probelor de evaluare sau verificărilor individuale, atunci când cadrul didactic a interzis expres acest lucru.
4. Utilizarea IA pentru rezolvarea integrală a temelor și sarcinilor practice care urmăresc verificarea competențelor individuale ale elevului.
5. Generarea unor rezultate false, date experimentale inventate, surse bibliografice inexistente sau informații prezentate în mod intenționat ca fiind reale.
6. Utilizarea IA pentru falsificarea documentelor, certificatelor, fotografiilor, rezultatelor sau dovezilor privind realizarea activităților didactice.
7. Ascunderea intenționată a utilizării IA în situațiile în care declararea acesteia este obligatorie.
8. Utilizarea IA pentru a evita participarea la activitățile practice și pentru a prezenta drept executate personal operațiuni tehnice care nu au fost realizate de elev.
9. Introducerea în platforme IA publice a datelor personale, parolelor, documentelor confidențiale sau informațiilor despre colegi și angajați fără autorizare.
10. Generarea și distribuirea cu ajutorul IA a materialelor jignitoare, discriminatorii, defăimătoare, de hărțuire sau intimidare a colegilor și personalului instituției.
11. Utilizarea IA în scopul încălcării drepturilor de autor, a dreptului la viață privată sau a demnității persoanelor.

**V. Reguli speciale pentru instruirea profesională tehnică**

Având în vedere specificul programelor de formare profesională din cadrul I.P. Școala Profesională nr. 10 din Chișinău, elevii vor respecta următoarele cerințe:

5.1. În cadrul instruirii practice, IA poate fi utilizată pentru documentare, identificarea caracteristicilor tehnice ale echipamentelor, consultarea unor scheme și explicarea proceselor tehnologice.

5.2. IA nu poate înlocui executarea individuală a operațiunilor practice, demonstrarea deprinderilor profesionale și respectarea tehnologiilor de lucru.

5.3. Elevii nu vor utiliza informațiile generate de IA pentru efectuarea unor lucrări tehnice fără verificarea acestora cu documentația tehnică oficială și indicațiile instructorului sau maistrului-instructor.

5.4. În domeniul mecanicii auto, elevii pot utiliza IA pentru documentare privind diagnosticarea defecțiunilor, însă identificarea și remedierea acestora trebuie să fie realizate în condiții de siguranță, sub supravegherea cadrului didactic.

5.5. În domeniul electricității și sudurii, informațiile generate de IA nu înlocuiesc normele de securitate și sănătate în muncă, schemele tehnice și instrucțiunile producătorilor.

5.6. Elevii trebuie să demonstreze personal competențele profesionale dobândite, indiferent de instrumentele digitale utilizate pentru documentare.

## VI. Verificarea respectării regulilor și examinarea abaterilor

6.1. Cadrele didactice au responsabilitatea de a informa elevii despre condițiile de utilizare a IA pentru fiecare activitate de învățare și evaluare.

6.2. În cazul apariției suspiciunilor privind utilizarea necorespunzătoare a IA, cadrul didactic poate solicita elevului:

- explicarea conținutului lucrării în propriile cuvinte;
- prezentarea etapelor de realizare a lucrării;
- indicarea surselor de informare;
- demonstrarea practică a competențelor reflectate în lucrare;
- prezentarea ciornelor sau a versiunilor intermediare, după caz.

6.3. Simpla suspiciune generată de un program automat de detectare a textelor IA nu constituie, de una singură, dovadă suficientă pentru constatarea unei abateri.

6.4. În cazul constatării unor încălcări, situația se examinează individual, cu respectarea dreptului elevului de a-și prezenta explicațiile.

6.5. În funcție de gravitatea faptei și de circumstanțe, pot fi dispuse măsuri educaționale, solicitarea refacerii lucrării sau alte măsuri prevăzute de regulamentele instituției și legislația în vigoare.

6.6. Cazurile care pot constitui abateri de la integritatea academică se examinează conform procedurilor stabilite în Codul de etică și în actele normative interne ale instituției.

## VII. Recomandări pentru utilizarea responsabilă a IA

Fiecare elev trebuie să respecte următoarele principii:

- Folosește IA pentru a învăța, nu pentru a evita învățarea.
- Verifică informațiile obținute din mai multe surse.
- Nu considera toate răspunsurile IA drept adevărate.
- Nu copia automat conținutul generat.
- Nu prezenta munca altcuiva sau a IA drept muncă proprie.
- Declară utilizarea IA atunci când aceasta contribuie la conținutul lucrării.
- Protejează datele personale și informațiile confidențiale.
- Respectă indicațiile profesorilor și normele de integritate academică.

## VIII. Dispoziții finale

8.1. Prezentele reguli sunt obligatorii pentru toți elevii I.P. Școala Profesională nr. 10 din Chișinău.

8.2. Diriginții și cadrele didactice vor aduce regulile la cunoștința elevilor și vor asigura explicarea acestora.

8.3. Profesorii vor preciza, după caz, condițiile concrete de utilizare a IA pentru teme, proiecte, lucrări individuale și activități de evaluare.

8.4. Prezentele reguli constituie parte integrantă a cadrului instituțional privind promovarea integrității academice și se aplică în corelare cu Codul de etică al instituției.

8.5. Regulile pot fi revizuite periodic, în funcție de evoluția tehnologiilor IA și de modificările cadrului normativ.

**Anexă – Sinteza regimurilor de utilizare a IA**

| Regimul de utilizare | Exemple | Condiții |
|---|---|---|
| **Permisă** | Explicarea noțiunilor, traducerea cuvintelor, corectarea greșelilor, exerciții suplimentare | Fără declarare obligatorie, dacă nu se generează conținutul evaluat |
| **Permisă cu declarare** | Generarea ideilor, paragrafelor, imaginilor, prezentărilor, calculelor sau codului inclus în lucrare | Declararea instrumentului și a contribuției sale |
| **Interzisă** | Copierea lucrării generate de IA, folosirea IA la examene fără permisiune, falsificarea rezultatelor, substituirea competențelor practice | Constituie abatere și se examinează conform procedurilor instituției |